

ATENTATI NA CIVILIZACIJO

Egidij Vršaj

»V imenu človečnosti se obračam s pozivom na gvatemalsko ljudstvo, naj pozabi no-
tranje politične spore ter naj prispeva k za-
ščiti življenja nedolžnega diplomata. Sklicu-
jem se na razumevanje vseh zainteresiranih,
naj ščitijo dostojanstvo človeka in pravico do
svobode osebnosti ter naj ne spravljajo v ne-
varnost odnosov med državami z nastopi, ki
motijo in zastrupljajo miroljubne stike med na-
rodi.

To je bila zadnja prošnja konclerja Brandta
tako levičarskim gverilcem kot vladi v Gvate-
mali, da ne bi prišlo do usmrtnice zahodno-
nemškega veleposlanika Von Spretija. Kljub
posredovanjem Brandta, apostolskega nacija
in celotnega diplomatskega zbora v Gvatemala-
li ter Mednarodnega Rdečega križa je bil Von
Spreti v noči od nedelje na ponedeljek po
našem času umorjen.

Brandt je takoj poudaril bistvo tragedije,
to je, da gre za podel umor, ter da bodo
takšna teroristična dejanja močno ovirala so-
delovanje med narodi, če terorizma ne bodo
zatrli.

Ugrabitve diplomatov so postale takore-
koč glavna taktika gverilcev v Latinski Ame-
riki, da ustvarjajo težave tamkajšnjim reži-
mom s poskusom, da jih zrušijo. Zdi se, da
so ugrabitve spodbile s prvega mesta pre-
usmeritve letal, s katerimi si skušajo skrajneži
delati reklamo v svetu. Iz krajevnih konfliktov
skušajo ustvarjati mednarodne škandale ter so
zaradi tega cilj njihovih udarov ravno pred-
vsem mednarodne komunikacije, v katerih
igrata važno vlogo tako civilno letalstvo kot
diplomatska služba. Dokler so pogajanja in
stiki med narodi, kar je naloga diplomatov,
imamo mir; ko so stiki presekani, smo na robu
prepada ali že v vojni. Podobno vlogo igra
civilno letalstvo, ki krepi turizem ter medse-
bojno spoznavanje in sodelovanje med naro-
di vseh petih celin.

Zaradi tega so preusmeritve letal in ugra-
bitve nedolžnih ljudi atentat na človečnost
in civilizacijo sodobnega sveta. To potrjuje
tudi dejstvo, da prihaja do preusmeritev v
vsakovrstnih državah; diplomate tako zahod-
nih kot vzhodnih držav pa ugrabljajo skraj-
neži, ki pripadajo tako levici kot desnici.

V Gvatemali so teroristi v nasprotju s teo-
rijo Che Guevare, da je treba razviti revolu-
cijo med ljudstvom na podeželju, prenesli gve-
rilo v mesta. Doslej so ubili že dva tuja diplo-
mata: poleg Von Spretija so avgusta 1968 levi-
čarski teroristi umorili ameriškega veleposla-
nika Gordona Meina. Januarja istega leta sta
bila ubita ameriški pomorski ataše in povelj-
nik skupine ameriških vojaških svetovavcev.

Po drugi strani so desničarski teroristi v Ar-
gentini skušali ugrabiti sovjetskega diplomata

(dalje na 3. strani)

VOLITVE - 7. JUNIJA

Ministrski predsednik Mariano Rumor je
v torek, 7. t. m., predstavil rimskemu par-
lamentu novo levosredinsko koalicijsko vla-
do. V senatu in poslanski zbornici poteka se-
daj razprava o zaupnici novi vladi, vendar
je izid glasovanj že vnaprej znan, ker vlada
lahko računa na podporo krepke večine, ki
jo sestavljajo demokristjanski, socialistični,
socialdemokratski in republikanski parla-
mentarci.

Vladna kriza je trajala dva meseca, kajti
prejšnja enostrankarska demokristjanska
vlada je odstopila 7. februarja.

Predsednik Rumor je v svojem program-
skem govoru priznal, da preživlja celotna ita-
lijanska družba hudo krizo. Prav to dejstvo
pa zahteva, da politične sile poskrbe, da dobi
država vlado, ki bo uživala čimširšo podporo
ljudskih množic in bo zato učinkovita v svo-
jem delovanju.

Program nove vlade obsega štiri bistvene

točke: 1. ustanovitev dežel z navadnim sta-
tutom; 2. sestavo drugega petletnega gospo-
darskega načrta; 3. pozitivni odgovor na za-
htevo sindikatov, mladine in kulturnih sku-
pin po večji soudeležbi pri določevanju sploš-
nih političnih in družbenih smernic; 4. dolo-
čitev nove poti v politiki Evropske skupno-
sti.

Nova vlada meni, da je ustanovitev dežel
izredno pomembno politično dejanje. V ta
namen je vlada sklenila, da bodo volitve de-
želnih svetov 7. junija, čeprav še ni dokonč-
no izglasovan finančni zakon. Istega dne bo-
do tudi občinske in pokrajinske volitve v ti-
stih občinah in pokrajinah, kjer je posa-
meznim upravnim organom že lansko jesen
potekel mandat, oziroma jim poteče letos.

Kar zadeva Tržaško, bodo volitve v obči-
nah Devin - Nabrežina, Zgonik, Repentabor,
Dolina in Milje, na vsem tržaškem področju
pa bodo pokrajinske volitve.

Stane Kavčič: „O poteh in razpotjih socialistične družbe“

V naši zadnji, velikonočni številki smo
zapisali, v članku »Politično dogajanje v Ju-
goslaviji« med drugim tudi naslednje: »Bo-
doče vodstvo jugoslovanske politike, na
splošno, slovenske... pa še posebej se bo
izoblikovalo, kot vse kaže, iz tistih elemen-
tov v ZKJ, ki so danes nosilci gospodarske
reforme in demokratizacije... V Sloveniji se
je ustvarilo težišče te politične moči okrog
sedanjega političnega vodstva, katerega naj-
izrazitejši predstavnik je Stane Kavčič. Ok-
rog tega političnega centra se je zbrala vsa
tista slovenska politična plast znotraj in zu-
naj ZKS, ki ji je do učinkovitosti, moder-
nosti in avtonomnosti vsega javnega življe-
nja v Sloveniji in ki res čuti politično odgo-
vornost.«

Stane Kavčič je zdaj objavil v zadnji so-
botni številki dnevnika »Delo«, že prej pa v
reviji »Teorija in praksa«, izredno zanimiv
članek ali bolje politični esej, ki odločno
potrjuje pravilnost te naše presoje. Članek
ima naslov »Pota in razpotja socialistične
družbe« in v njem nakazuje smer razvoja slo-
venske socialistične družbe v bodočnosti.
Značilen za Kavčičevo mišljenje, kot se izra-
ža v tem njegovem članku, je izreden čut za
duhovne in kulturne kvalitete. Zapisal je
med drugim:

»Očitno je, da se zlasti glede duhovnega
razvoja in glede moralno-duhovnega obraza
našega bodočega socializma odpirata pred
nami dve možnosti oziroma dve poti. Ali bo-
mo ob večji materialni blaginji krenili zgolj
v nekakšno moderno civilizacijo, bolj ali
manj podobno duhovni podobi človeka, ka-
kršno vidimo v sodobnih, industrijsko razvi-

tih deželah sveta, ali pa bomo ob višji mate-
rialni podlagi — še bolje rečeno — na njej
postopoma prehajali v novo stanje duha, člo-
večnosti, demokracije in medsebojnih člo-
veških odnosov. Seveda, za nas pride v po-
stev samo ta druga pot, čeprav pa ni ni-
kjer zapisano ali zagotovljeno, da se nam
vsiljuje že sama po sebi. Bili bi slepi in
lahkomiselni, če ne bi videli in zaznamovali
že zdaj nekih izkušnjav in nevarnosti, ki bi
lahko zvedenile ali celo deformirale resnič-
no človeške kvalitete idealov socializma ter
nove in boljše družbe.«

Na drugem mestu piše: »Ni dvoma, da so
oblike in metode zaslužjevanja človekovega
duha v revščini lahko različne od oblik in
metod, ki bi ga utegnile zaslužjevati in utes-
njevati v bogatejšem socialističnem svetu.
Znana resnica, da človek ne živi samo od
kruha, se lahko kaže drugače pri tristo ka-
kor pa pri dva tisoč dolarjih narodnega do-
hodka na prebivavca. Toda vendar odtuje-
vanje, zaslužjevanje in omejevanje človeko-
vega duha in svobode njegove osebnosti lah-
ko ostanejo prej ko slej žalostno dejstvo in
nimajo s praviimi cilji socializma ničesar
skupnega. Zgolj poveljevanje materialnega,
zgolj zaupanje, da višja materialna raven
vsepopoved, v vsakem primeru in v vseh vpra-
šanjih pomeni že tudi višjo raven duhovne-
ga in človeškega, torej ne vzdrži kritike...
Dosedanje izkušnje socialističnih družb ka-
kor tudi mnoge značilnosti sodobnih kapita-
lističnih sistemov nam konkretno potrjujejo
to dejstvo.«

Spet drugje naglašja: »In če bi se ozrli po

(Nadalj. na 2. strani)

„O poteh in razpotjih socialistične družbe“

(Nadaljevanje s 1. strani)

pozitivnih prvinah sedanje in prihodnje podobnosti človeka, naše družbe in socializma na tej stopnji, bi na prvo mesto postavili svobodo duha. Se tako velik materialni napredek socializma, še tako dobra politična situacija ne bosta mogla prodreti v najbolj skrite globine človeške osebnosti in osvoboditi človeka njegove odtujenosti, če ne bodo odprta široka prostranstva ustvarjalnemu in svobodnemu duhu, ustvarjalnemu in svobodnemu, seveda, za graditev novega sveta in novih družbenih odnosov, vstevši pravico do zmot in napak. Ni socializma brez demokracije in ni demokracije brez ozračja, v katerem se duh ustvarjalne osebnosti ne bo čutil pritisnjenega in utesnjenega... Vsega tega pa ni in ne more biti brez strpnosti, brez spoštovanja in kulturnega odnosa do osebnosti in do njenih mnenj. Samo neodvisne in ustvarjalne osebnosti so lahko tudi do kraja prežete z globoko vero v človeka, v njegov napredek in v njegovo večnost.

»Bilo bi nesmiselno iti v boj zoper stvari, zoper materialni napredek,« piše dalje Kavčič. »Ni mogoče sprejeti teze, da je tisti, ki ima več, in čeprav si je to več pridobil s svojim delom, že moralno in politično sumljiv in da je revščina najbolj krepkosta lastnost človeka. Osebnost lastnino si je treba pridobiti z delom, hkrati pa jo podrediti duhovni podobi človeka. Stvari morajo biti sluga človeku, ne pa narobe. Vrednost človeka naj se meri po tem, kar človek je, kakšna je njegova osebnost, in ne po tem, kaj ima in s čim razpolaga.«

Kavčič pa je zapisal tudi tole: »Posebno pozornost zasluži pojem nacionalne zavesti in občutja nacionalne suverenosti in možnosti za njeno popolno uveljavljanje in izpopolnjevanje ob istovrstnem razumevanju enakih pravic in možnosti vseh drugih narodov v Jugoslaviji in tudi v svetu, kar je bistvo sodobnega internacionalizma.«

Svoj članek zaključuje Kavčič z besedami: »Politična površnost, sektaštvo, preživele sheme in mehanske formule ne ustvarjajo ozračja, v katerem bi cvetel sproščen in tehten dialog o vseh teh, včasih celo kočljivih zadevah. Brez njega pa ni razčiščeva-

nja, ni napredka in graditve višje duhovne ravni socializma. Brez njega bo pritiskala dvoletnost, ljudje bodo imeli dve sukni svojega prepričanja in doživetij: tisto za v službo in drugo za sebe. Vsa ta in še mnoga druga vprašanja, stiske in intimna doživetja so danes tisti mozaik, ki nam vsem, zlasti pa mlajšim generacijam pomenijo in sestavljajo družbene odnose, duhovno raven in človeško vsebino osveščenih osebnosti. Mnogo vemo in razmišljamo o stopnjah, načinih in sredstvih, s katerimi povečujemo ali bomo povečali našo proizvodnjo. Ali pa dovolj razmišljamo in vemo o stopnjah, oblikah, intenzivnosti in o vsebini duhovnega življenja, ki ga živimo in ga bomo živeli? Odgovor na to vprašanje je skrit v areni stvarnega življenja naše družbe.«

Ta članek Staneta Kavčiča, ki je, kot znano, predsednik izvršnega sveta, to je vlade slovenske republike, je vzbudil veliko pozornost v vseh krogih slovenskih izobražencev in tudi v ostali javnosti, tudi pri nas v zamejstvu.

Dvoje grozotnih nasilnih dejanj

Pretekle dni je dvoje novih grozotnih nasilnosti pretreslo vso pošteno svetovno javnost neglede na njeno ideološko pripadnost. Skupina skrajno levičarskih japonskih mladeničev, baje študentov, se je v zraku polastila japonskega potniškega letala Boeing 727 in z meči ter pištolami strahovala posadko in potnike. Potem ko so izkrcali 29 žensk in otrok med pristankom v južno-japonskem mestu Fukuoki, so prisilili posadko, da je odpeljala letalo na severno Korejo. Zaradi pomanjkanja bencina pa je moralo letalo pristati še v Seulu v Južni Koreji, kjer je prišlo do dvodnevne pogajanja z južnokorejskimi oblastmi, ki so hoteli doseči, da bi ugrabitelji izpustili prestrašene in sestrane potnike, ki se v letalu na svojih sedežih niso smeli zganiti, ker je bilo ves čas naperjeno vanje orožje. Med njimi so bili tudi stari ljudje, sedemdesetletniki.

Končno so ugrabitelji pristali, da zame-

Novice po svetu

V zahodni Turčiji se še vedno trese zemlja po hudem potresu, ki je ravno o Veliki noči porušil mesto Džediz in okoliške vasi. Prebivalstvo na tamkajšnjem področju živi v vednem strahu pred novimi sunki. Manjši potres je prizadel tudi Filipine.

— o —

Nemški kancler Brandt se mudi z delegacijo Zahodne Nemčije na obisku v Združenih državah, kjer ima pogovore s predsednikom Nixonom. Važen predmet pogovorov so zlasti njegovi zadnji stiki z Vzhodom, ki povzročajo v Nemčiji živahne diskusije v tisku in v vsej javnosti. Nekateri jih odobravajo, drugi očitajo Brandtu naivnost.

— o —

Po razburljivih vesteh, ki so prejšnji teden prihajale iz Kambodže, kjer je prišlo do demonstracij proti novim oblastnikom in baje tudi do nastopov vietkongovcev, se zdaj zdi, da se je položaj umiril. Vendar se bo ta dežela le težko izognila razširitvi vietnamske vojne.

njajo potnike za enega samega talca in sicer za japonskega podministra za promet Yamamura, ki se je sam ponudil za talca. Ponudil se je tudi voditelj japonske socialistične stranke, a tega so ugrabitelji odklonili. Letalo z Yamamuro na krovu je potem odletelo v Pjongjang na Severni Koreji, kjer pa ugrabitelji niso naleteli na najlepši sprejem. Severnokorejska vlada jih je že označila za zločince, s katerimi noče imeti nobenega opravka. Yamamura so severnokorejske oblasti po pristanku takoj izpustile, kaj pa bodo storile z zločinci, še ni znano.

UMOR DIPLOMATA-TALCA V GVATEMALI

Takoimenovani »gverilci« pa so v Gvatemali ugrabili 62-letnega zahodnonemškega veleposlanika von Spretija in ker gvatemalska vlada ni hotela pristati na to, da izpusti zanj nad 20 političnih petnikov in plača še odkupnino v znesku blizu pol milijarde lir, so ga ugrabitelji umorili. Desničarski vladi pa je to služilo za povod, da je zaostrila diktaturo in proglasila obsedno stanje. S tem seveda niso prizadete tajne, ilegalne organizacije, ki se poslužujejo zločinskih gangsterskih metod, ampak poštene državljani demokrati. Zadeva je povzročila napetost med Zahodno Nemčijo in Gvatemalo, ker Nemčija upravičeno očita gvatemalski vladi, da ni nič storila, da bi rešila veleposlanika von Spretija, ki zapušča ženo in komaj 11-letnega sinčka. Nemčija je odpoklicala vse svoje diplomatske predstavnike iz Gvatemale in verjetno bo prišlo do pretrganja diplomatskih odnosov.

Grozoten zločin v Gvatemali je ostro osvetlil brezobzirne metode srednjoameriških »gverilcev«. Kakšen boljši družbeni red hočejo taki zločinci, ki so sposobni hladnokrvnega umora nad popolnoma nedolžnim človekom - talcem, vsiliti prebivalstvu tistega dela sveta? Napredek je samo v delu, demokratični svobodi, v poštenem političnem življenju in v realističnem prizadevanju za socialna izboljšanja.

Opozarjamo na uvodnik, ki ga še posebej prinašamo o tem.

Bodo Rusi spremenili klimo Evrope?

V evropskem tisku se pojavljajo zadnji čas zaskrbljeni članki o načrtih sovjetskih tehnikov, da bi preusmerili tok sibirskih rek, ki tečejo zdaj v Severni ledeni ocean, in jih usmerili v srednjeazijske pustinje ter z njihovo vodo spremenili te v rodovitne pokrajine. Baje je za to že vse pripravljeno in bi lahko takoj začeli z deli. Toda taka preusmeritev sibirskih rek bi po mnenju zahodnih vremenoslovcev in drugih strokovnjakov zelo spremenila evropsko klimo. Severno ledeno morje bi postalo bolj umazano in bolj slano ter bi manj zamrzovalo. To bi povzročilo v Evropi tako klimo, kot jo imajo zdaj sredozemske dežele, s hudo poletno vročino, izginjanjem gozdov itd.

Ti sovjetski načrti so tudi s stališča gospodarstva fantastični, kajti danes ve že vsak šolar, da donosi kmetijstva niso odvisni od obsežnosti obdelanih površin, ampak od učinkovitosti in tehnike obdelave. Američanom ni bilo treba spreminjati toka rek, da

so dosegli take donose v kmetijstvu, da zagajajo s svojimi presežki vse dežele, kjer se pokaže potreba, in jih prodajajo na vse strani. Pri tem razpolagajo z manjšimi površinami kot Sovjetska zveza in še daleč niso izkoristili vseh možnosti. Poljedelsko proizvodnjo morajo celo zavirati. Enake možnosti za izboljšanje poljedelstva ima seveda Sovjetska zveza, če bi jih hotela izkoristiti in se kaj naučiti od ameriških izkušenj.

Zdi se pa, da imajo Sovjeti pri svojih načrtih v mislih predvsem strateške ozire. Hoteli bi naseliti v srednjeazijskih pokrajinah čimveč prebivalstva iz evropske Rusije, da bi jih tako zavarovali s človeškim obrambnim zidom pred Kitajsko, ki jih terja zase. Rusov pa ne mika v pustinje. Zato bi jim sovjetski politiki in tehniki radi tam ustvarili boljše naravne pogoje — na stroške Evrope. Nedvomno pa Rusi teh svojih načrtov ne bodo upali izpeljati kar tako, če se jim bo Evropa odločno uprla.

Razmišljanja

Igor Tuta: OB ENCIKLOPEDIJI

V Vidmu so pred časom ustanovili poseben Inštitut za Enciklopedijo dežele Furlanije - Julijske krajine. Večino stroškov za njeno izdajo bo krila naša dežela. Inštitut ima svoje vodstvo in zaenkrat 130 uglednih članov iz vse dežele. Skrbeti pa mora, da v najkrajšem času izide ilustrirana enciklopedična monografija o naši deželi, delo, ki »naj odraža vse sektorje njene raznolike stvarnosti«.

Kolikor sem prav obveščen, imajo namen ustanoviti po vseh novonastajajočih italijanskih deželah podobne inštitute, ki naj izdajo podrobne publikacije o svojem ozemlju. Ko gar bo gnala ukaželjnost ali radovednost, bo imel tako na razpolago obširna in, upati je, resno sestavljena dela o posameznih predelih Italije. Take enciklopedije so vsekakor potrebne, saj smo imeli do zdaj le dve podobni knjižni zbirki in še, če vzamemo boljše med njima, je za šestino krajša in sploh površno sestavljena.

Zato je treba zamisel omenjenega videmskega inštituta vsekakor pozdraviti.

Toda ob tem se mi vsiljuje vprašanje, koliko bodo znali biti sestavljavci pri tem delu odgovorni, objektivni, pravični in pošteti. Za kvaliteto dela je namreč zelo pomembno, da so njene informacije točne in da odražajo resnično stanje v deželi.

Mislim, da ni potrebno poudarjati, kako je za nas zamejske Slovence lahko pomembna podobna publikacija, kakšno škodo pa lahko imamo od nje, če ni stvarno sestavljena.

Zato se mi je zdelo zelo primerno, da je odgovorni urednik Primorskega dnevnika dne 3. aprila t. l. objavil pismo Alberta Rejca

in tudi svoje pojasnilo o tej enciklopediji. Zlasti je zanimiva druga točka tega pojasnila, ko pravi, da sta mu predstavnika inštituta pred mesecem zagotovila: a) popolno nepristranost in objektivnost, predvsem pa apolitičnost, b) sprejem Slovencev v posamezne redakcije. Sledi sporočilo, da je za prvi zvezek, ki bo šel kmalu v tisk, sprejel sestavo monografije o Slovencih pesnik Filibert Benedetič.

Vse te podatke sem imel pred očmi, ko sem se skušal vživeti v nastajajoče delo, predvsem pa razumeti sisteme in kriterije, katerih se bodo sestavljavci držali.

Edini zanesljivi podatek o upoštevanju Slovencev je sodelovanje pesnika Benedeti-

ča. Njegov prispevek bodo verjetno objavili v devetem poglavju prve knjige, ki nosi naslov »Prebivavci«. Poglavje se deli na dva dela: »prvi obsega tri članke literarnega značaja, drugi pa obširno znanstveno monografijo« izpod peresa univerzitetnega prof. Valussija. Benedetičev spis, kot na primer spis Furlana Tita Magnacca, bodo verjetno objavili v prvem — literarnem delu.

Toda zdaj me veliko bolj zanima Valussijeva znanstvena monografija, v kateri avtor kratkoma ne bo mogel mimo Slovencev na Tržaškem, na Goriškem, v Beneški Sloveniji, v Režiji in v Kanalski dolini. Vprašanje je tedaj, kako nas bo predstavil, kako bo o nas govoril.

Prof. Valussi je v preteklih letih že sestavljal podobna krajša ali daljša dela o naši deželi in o njenih prebivalcih. Prihodnjič bomo pogledali, kaj je zapisal o Slovencih.

Profesor Avčin v Slovenskem klubu

V torek zvečer je govoril v Slovenskem klubu prof. France Avčin o temi »Človek proti naravi«. Predavatelj je pred kratkim izdal novo knjigo z enakim naslovom.

Prof. Avčin je ugleden znanstveni delavec, velik ljubitelj narave in navdušen planinec. Pred leti je izšlo njegovo do sedaj najpomembnejše delo »Kjer tišina šepeta«, ki govori o njegovih poteh po domačih in tujih gorah. Delo je prežeto z veliko ljubeznijo do narave in vsega, kar z njo diha in živi.

Z enako zavzetostjo je predavatelj govoril na torkovem večeru. Človek od vsega početka zaradi svojih potreb uničuje naravo. To uničevanje je zadobilo v zadnjih desetletjih grozotne oblike, tako da je človek pripehljal ponekod samega sebe in svet, v katerem živi, na rob prepada. Skrajni čas je, da

se takoj povrne k bolj naravnemu življenju, da naravo zavaruje, da ji izkazuje ljubezen, zakaj ljubezni do zemlje ne morejo nadomestiti nobeni poskusi in znanstveni posegi zindustrializirane potrošniške družbe. Če ji manjka ta osnovna komponenta pristne ljubezni do narave, vodi njena pot tudi proč od duhovnosti, kulture in civilizacije.

— o —

ATENTATI NA CIVILIZACIJO

(Nadalj. s 1. str.)

Pivarova in sicer kot represalijo, ker so levičarji zajeli paragvajskega konzula Sancheza.

Skratka, ugrabitelji in letalski pirati niso nikjer priljubljeni, kar se je pokazalo tudi ob prihodu skupine japonskih skrajnežev v severno-korejsko prestolnico Pyongjang.

NAKUPOVALNI TURIZEM = MEJNI TURIZEM

Jožef Šavli

Po drugi svetovni vojni v letih 1945 - 1947 je bila med Italijo in Jugoslavijo določena nova razmejitev. Nova meja je razdelila staro deželo Primorsko, ki je ostala brez svojih središč, središča sama pa brez zaledja. Tako stanje so otežkočali še neurejeni odnosi med obema državama, ki so bili napeti zaradi spornega vprašanja Trsta. Razvoj obmejnih predelov je zastajal in položaj prebivalstva je bil težaven.

MALOOBMEJNI PROMET

Leta 1954 je bilo z Londonskim sporazumom začasno rešeno tržaško vprašanje. Od tedaj so se začeli odnosi med Italijo in Jugoslavijo naglo boljšati. Že leta 1956 sta obe državi sklenili sporazum o maloobmejnem prometu. Ta je določal posebne ugodnosti za podjetniško sodelovanje v obmejnih krajih obeh držav. Prebivalstvo obmejnega pasu pa je dobilo prepustnice za 1-kratni tedenski prestop meje in dovoljeni izostanek 48 ur (pozneje 72, danes pa 5 dni, ker se dan izhoda in prihoda ne štejeta). Določeno je, da se preko meje sme prenesti omejena vrednost v denarju (najprej 5.000, danes 10.000 S din; kmetje v blagu), ob povratku pa se lahko prinese brez carine blago za izneseno vrednost. Bistvo maloobmejnega prometa je torej nakup oz. poraba iznešene vrednosti.

Maloobmejni promet je kmalu dosegel izreden porast. Jugoslovansko-italijanska meja je zaslovela kot najbolj odprta v Evropi. Poslovna dejavnost v obmejnih krajih je zaživela in pokazal se je ugoden učinek posebno v trgovini in gostinstvu. Kasneje je Jugoslavija sklenila sporazume o maloobmejnem prometu tudi z Avstrijo, Ogrsko in Grčijo, slednjega je vojaška vlada takoj po prevzemu oblasti odpovedala.

OBMEJNI PROMET

Razmah maloobmejnega prometa je začetek množično-turističnega prometa v Jugoslaviji. Obe državi sta morali sprejeti vrsto ukrepov praktičnega značaja, da bi sprostili prehajanje meje, ker je število prestopov šlo že v milijone. Ti ukrepi so se izkazali za pravilne in učinkovite na splošno, tudi nasproti drugim državam in število inozemskih turistov je zelo naraslo. To je bil začetek politike odprte meje v meddržavnem turističnem prometu. Najprej se je omogočilo, da je inozemski turist dobil potno dovoljenje kar na mejnem prehodu, kmalu pa so se že sklenili prvi sporazumi za ukinitev potnih dovoljenj v turističnem prometu. Za mednarodno leto turizma 1967 je Jugoslavija sploh odpravila vstopna dovoljenja za vse turiste.

Načelo obojestranskosti, ki je v meddržavnem turističnem prometu še posebno pomembno,

pa zahteva sprostitev potovanj tudi za lastne državljane. Temu primerno je Jugoslavija sprostila izdajo potnih listov. Od tedaj je zaznamovati iz Jugoslavije zlasti močan izletniški promet oziroma ogledniški turizem v kulturna središča in zgodovinska mesta Evrope.

Še najbolj številna in pogosta pa so postala potovanja jugosl. državljanov iz notranjosti države v zamejska mesta. Namen teh potovanj je nakup, združen z izletom. To vrsto potovanj bomo zajeli s pojmom *obmejni promet* za razliko od maloobmejnega prometa. Ta obstaja kljub temu, da bi se prebivalci obmejnega pasu lahko poslužili potnih listov. To pa zato, ker je prepustnica cenejša in ker so mejni prehodi na prepustnico mnogo številnejši od tistih na potni list.

☆

Obe vrsti prometa bomo zaradi skupnih značilnosti imenovali s skupnim pojmom *mejni promet*, njune značilnosti pa so naslednje:

Nastanek obeh zvrsti potovanj, ki smo jih navedli, je različen. Za maloobmejni promet obstaja poseben meddržavni pravni sklep: sporazum o maloobmejnem prometu. Razlogi zanj so bili stvarni: izboljšal naj bi se položaj prebivalstva in poživilo gospodarstvo v obmejnih predelih. Obmejni promet pa je nastal kot posledica sprostitve potovanj iz razlogov bolj ali manj osebnostnega značaja, kot je n.p.r. pričanje, da je inozemsko blago imenitnejše. Ta potovanja ne segajo daleč kot do zamejskih mest, ker ponudba le-tam že odraža posebnosti ponudbe sosednje države. (dalje)

Tržaškega

»Dan oddiha« na Proseku

Prizadevni dramski odsek prosvetnega društva »Prosek - Kontovel« je v nedeljo popoldne nastopil na Proseku s Katajevo veseloigro v treh dejanjih »Dan oddiha«. Nastopajoči so lepo in doživeto podali različne like, tako da se je občinstvo, ki je povsem napolnilo prosvetno dvorano, od srca nasmejalo zanimivim zapletljajem in smešnim situacijam.

Katajev je spretno napisal to delo, za katerega so značilni lahkotna igrivost, duhovitost, tekoči pogovori in besedne igre. Ker delo ni prezahtevno in je tedaj razumljivo za najširši krog gledavcev, ga je vodstvo prosvetnega društva povsem primerno izbralo za svoj dramski odsek. Vendar pa je v delu lahko najti tudi globljo Katajevo socialno misel: naj človek še tako govori in prepričuje sebe in bližnje, v resnici ostane vedno tisti, ki je, z vsemi svojimi dobrimi in slabimi lastnostmi. Sicer zna biti človek včasih tako šibek, da podleže slučajnim situacijskim neprilikam, vendar avtor sodi, da se nesporazumi prej ali slej pojasnijo in da so prizadeti potem še bolj srečni.

Zgodba sama na sebi je precej zapletena, saj je veseloigra grajena v tehniki, ki izhaja iz intrige, zamenjave ali napačne informiranosti, vendar v mejah komične in vsebinske verjetnosti. Če komika predstavlja veselo čustvo, ki se vzbudi pri padcu neke navidezne vrednote in se namah izkaže kot nekaj ničevega, potem lahko rečemo, da so poleg ostalih elementov v »Dnevu oddiha« komični predvsem trije izmišljeni zakonski trikotniki: Kostja - Klava - Zajcev, Dudkin - Dudkina - Miusov in Zajcev - Roza - Kostja, pri čemer ima zadnja oseba vedno navidežno vlogo. S križanjem njihovih interesov nastanejo smešne situacije, ki nudijo obilo zabave.

Za dobro izvedbo gre predvsem priznati zaslugo režiserju Stanetu Raztresenu, da je s svojo izkušnjo posrečeno porazdelil vloge primernim igravskim tipom in tako v dobri meri pripomogel k uspehu dela. Igrari je dal hiter tempo in s tem dosegel zaokroženo in pregledno celoto, kar je pri tem delu precej težko.

Igravce pa je treba pohvaliti prav vse, še posebno če pomislimo, da je marsikateri prvič stal na odrskih deskah. Doživeto so

znali ustvariti raznolike in čudaške tipe in tudi isti liki so znali lepo prikazati različna čustvena stanja. V prihodnje bodo morali sicer poskrbeti, da bo njihov odrski govor še bolj podoben vsakdanjemu.

Proseško dramsko skupino je treba ponovno pohvaliti za njeno prizadevnost in za njeno stalno nastopanje. Prav njihov primer in uspehi, ki jih dosegajo, kažejo, da so dramske skupine kljub novim časom še vedno aktualne in tudi potrebne.

i. t.

ČESTITAMO

V soboto, 4. t. m., sta si v svetoivanski cerkvi obljubila večno zvestobo g. Tullio Zaghet in gđc. Nada Žerjal. Nevesta, ki izhaja iz ugledne Žerjalove družine pri Sv. Ivanu v Trstu, je glasbenica in pevovodkinja ter poučuje pri Glasbeni Matici in hkrati vodi cerkveni pevski zbor pri Sv. Ivanu. Tudi ženini je član rojanskega pevskega zbora.

Novemu paru je pri poročnem obredu občuteno prepeval svetoivanski zbor. Vsi prijatelji in znanci, zlasti pa pevci in pevke, ženinu in nevesti iskreno čestitajo in jima želijo sreče, zadovoljstva in božjega blagoslova v novem življenju.

SLOVENSKA LEVICA POZDRAVLJA POBUDO SLOVENSKEGA GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Odsek za obrtništvo »Slovenskega gospodarskega združenja« v Trstu je dal pobudo, da bi nastopili slovenski obrtniki s svojo kandidatno listo na volitvah, ki bodo junija detos, ko bo izvoljen nov pokrajinski odbor za obrtništvo in uprava sveta obrtniške bolniške blagajne. V ta namen je bila sestavljena in predložena v odobritev kandidatna lista, na kateri bodo kandidirali slovenski obrtniki, včlanjeni v »Slovensko gospodarsko združenje«.

»Slovenska levica« pozdravlja to pobudo in poziva svoje somišljenike, da podprejo napore »Slovenskega gospodarskega združenja« in da se zavzamejo za doseg čim večjega uspeha.

Obenem »Slovenska levica« upa, da bodo stranke, ki vključujejo Slovence, povabile svoje članstvo, naj podpre pobudo »Slovenskega gospodarskega združenja« in naj številno voli listo s slovenskimi kandidati.

Slovenska levica

PREDAVANJE O KONCENTRACIJSKIH TABORIŠČIH

Casnikar Franc Jeza je v soboto zvečer na prošnjo mladine same predaval mladim v Slovenskem kulturnem klubu v ulici Donizetti o svojih medvojnih doživetjih v nemških koncentracijskih taboriščih Dachau in Überlingen ob Bodenskem jezeru.

Mladina je z največjo pozornostjo poslušala poldrugourni predavanje.

Izšlo je:

GALEB, mladinska revija, Trst, št. 6.

Odprto pismo ACEGATu

Od skupine Opencev smo prejeli naslednji dopis, namenjen tržaškemu mestnemu podjetju ACEGAT:

Odkar je vaše podjetje — ACEGAT — prevzelo tramvaj na Opčine, imamo Openci na žalost vedno kaj, nad čemer se moramo pritoževati. Vaše podjetje nas namreč vedno spet preseneti s kakšnimi »novotarijami«, ki niso prijetne in pomenijo poslabšanje stanja, kot je vladalo prej.

Eno takih neljubih presenečenj je v tem, da stoji en tramvajski voz stalno neizkoriščen na zadnji postaji na Trgu Oberdan, ljudje pa morajo čakati stoje, da privozi drug tramvaj z Opčin. Glede na to, da so postale vožnje zadnji čas redke, je treba včasih, zlasti zvečer čakati tudi pol ore in več. Zakaj je to potrebno? Zakaj ni ostalo tako, kot je bilo prej, da so bili vsi vozovi v obratu in so ljudje lahko čakali sede

v vozu, ki je nato odpeljal na Opčine, ko je prispel drug voz od tam; medtem ko morajo zdaj stopiti na voz, ki je komaj privozil z Opčin? To tudi ni preveč higienično, ker se voz tako ne prezrači dovolj. Medtem stoji drugi voz, kot rečeno, neizkoriščen in zaprt na drugem tiru in seveda nerazsvetljen. Ker stoji na zunanem tiru in nima ponoči niti signalne luči, se lahko zgodi, da bo prej ali slej trčil vanj kak avtomobilist. Vljudno prosimo ravnateljstvo ACEGATA, da nam pojasni, zakaj je bilo potrebno naložiti uporabnikom openskega tramvaja to novo neprijetnost.

Drugo, kar želimo, so nekoliko bolj pogoste vožnje, vsaj v času največjega dnevnega prometa, od 8. ure zjutraj do 8. ure zvečer. Presledki med vožnjami so zdaj odločno predolgi, skoraj polurni, kar je za tako progo, kot je Trst-Opčine, vendarle nevzdržno, tembolj ker predstavlja tramvaj edino javno prometno zvezo med Trstom in Opčinami. Morda se boste izgovarjali, češ da se vozi z openskim tramvajem vse manj ljudi. Toda še vedno se jih vozi mnogo in bi se jih nedvomno vozilo še več, če bi tramvaj pogostejše vozil. Tako pa so mnogi res prisiljeni, da si nabavijo lastno vozilo, če nočejo zapraviti vsak dan po cele ure na openškem tramvaju in s čakanjem nanj, zlasti tisti abonenti, ki morajo dvakrat na dan v mesto in nazaj.

Zanima nas tudi, zakaj so bili odstranjeni slovenski napisi v tramvajskih vozovih? Morda zato, ker so postali vozovi »mestni«? Prav radi bi vedeli, kdo je to ukazal in s čim lahko to opraviči.

Vljudno se priporočamo ravnateljstvu ACEGATA za čimprejšen odgovor na ta vljudna vprašanja.

Skupina Opencev

Koncert naših zborov

V prihodnjem mesecu bomo imeli priliko slišati v Kulturnem domu kar tri kvalitetne pevske zборе, ki nam bodo posredovali z izdelano interpretacijo nekaj umetnih in ljudskih pesmi.

Prvi koncert bo pripravil tržaški mešani zbor »Jacobus Gallus« v soboto 18. t. m. Občinstvu se bo predstavil z novo serijo pesmi, ki jih že dalj časa vadi. Zbor bo tako proslavljal 25-letnico svojega obstoja in bo za to priliko izdal posebno brošuro.

30. t. m. bo prav tako v veliki dvorani Kulturnega doma nastopil mešani zbor »Vasilij Mirk«. Prvi del njegovega koncerta bo

obsegal skupino partizanskih pesmi, ker bo nastop posvečen 25-letnici osvoboditve.

Odbor za slovensko šolo pa bo organiziral tretji koncert slovenskega učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«. Datum nastopa bo objavljen kasneje.

Ker bodo vsi trije koncerti na pomembni kvalitetni višini, je prav, da bo občinstvo napolnilo dvorano Kulturnega doma. Kogar petje zanima, ne bo zamudil umetniškega užitka, ki nam ga bodo zbori s svojim nastopom pripravili. Istočasno pa bo tržaška publika na tak način dala nastopajočim zborom priznanje, ki jim gre za njihovo dolgoletno prosvetno delo in kulturno poslanstvo.

SLOV. LJUDSKO GIBANJE V GORICI

V soboto, 4. aprila, je bil v Gorici občni zbor Slovenske katoliške skupnosti. Zbor je vodil predsednik prof. Kacin.

Najprej je prebral tajniško poročilo prof. Ninko Černic. V njem se je izčrpno dotaknil vsega dela, ki ga je organizacija opravila od zadnjega občnega zbora aprila 1968. leta. Tega dela res ni malo, posebno če pomislimo, da so med tem časom bile tudi volitve.

Naslednja točka dnevnega reda je bila sprejetje statuta. V prvem členu je rečeno, da se Slovenska katoliška skupnost v Gorici preimenuje v Slovensko ljudsko gibanje. To je odločitev, ki bo prav gotovo imela daljnosežne posledice v strukturi političnega mozaika zamejskih Slovencev.

Po odobritvi statuta, ki je bil temeljito prediskutiran in pretehtan, je občni zbor, po novih pravilih, izvolil svet Slovenskega ljudskega gibanja v Gorici, ki ga sestavlja 24 članov, nadzorni odbor in razsodišče. Na prvi seji bo svet izvolil iz svoje srede očji odbor ter porazdelil funkcije.

Rupa-Peč

NAŠI PRAZNIKI

Ceravno smo že nekoliko oddaljeni od velikonočnih praznikov, se jih le še z veseljem spominjamo.

Kakor povsod na Goriškem tako je tudi pri nas na veliko soboto snežilo in nismo dosti upali, da bo zasijalo velikonočno jutro v vsej svoji bleščeči lepoti. In vendar nas je na veliko noč pozdravilo preko zasneženih Fajtovih hribov, najlepše sonce, ko se je pomikala procesija iz Rupe na Peč. Lepo so donele skozi vas in v cerkvi pesmi vstajenja, za kar moramo biti hvaležni pevskemu zboru in pevovodju.

Po jutranji maši so pevci zapeli na vasi še kitico ljudskih pesmi. Opazovali smo naše ljudi, kako so ginjeni poslušali naše lepe pesmi v cerkvi in zunaj.

S TRŽAŠKEGA

RAZPIS TRŽAŠKE TRGOVINSKE ZBORNICE

Zbornica za trgovino, industrijo, obrtništvo in kmetijstvo za tržaško pokrajino je razpisala natečaj, z namenom dati posebno priznanje za zvestobo delu. Po natečaju so razpisane za nagrade zlate medalje z diplomami.

Po razpisu se natečaja lahko udeležijo nametščenci-delavci s stalnim bivališčem v tržaški pokrajini, ki so 30 let nepretrgoma službovali pri enem in istem podjetju (industrijskem, trgovskem, pomorskem, bančnem, zavarovalnem, prevoznem, obrtnem) ali delali v profesionalni pisarni ali pri isti družini kot služinčad.

Za nagrado priznanja pridejo v poštev nadalje individualna ali družinska podjetja s sedežem v tržaški pokrajini z najmanj tridesetletnim poslovanjem, če so jih upravljali dediči in trgovski zastopniki, ki imajo vsaj 30 let dejavnosti.

Končno se natečaja lahko udeležijo industrijska, trgovska, kmetijska in obrtniška podjetja, ki so uvedla v svoja podjetja izredna izboljšanja svoje proizvodnje, v poslovanje ali po vprašanju ravnanja s personalom.

Prošnja je treba vložiti do 30. aprila t.l. Tajništvo SGZ je zainteresiranim na razpolago za vsa pojasnila in priporočila slovenskim gospodarskim operaterjem in ostalim zainteresirancem, da se razpisu odzovejo.

Seminar za slovenske šolnike

Po dolgi in večkrat brezuspešnih zahtevah šolniškega sindikata, naj se tudi za goriške slovenske profesorje in učitelje, kot se je že za tržaške, pripravi seminar s kvalificiranimi predavatelji iz Slovenije, je končno prišlo tudi do tega.

Odločitev italijanskih višjih šolskih oblasti je treba zaznamovati kot važen člen medsebojnih kulturnih stikov in izmenjav, o katerih se le prevečkrat govori v prazno. Z razpisom tečaja se je tudi prebilo staro in jalo vo naziranje, da se pravice slovenske manjšine v Italiji obravnavajo po treh stopnjah: za tržaške Slovence v duhu londonskega sporazuma; za goriške v manjši meri, le v okviru ustavnih toda meglenih načel o splošnih manjšinskih pravicah; v Beneški Sloveniji, za tretjo kategorijo Slovencev v Italiji, pa sploh po nobenih normah, češ da sta se tam ohranila jezik in stara tradicija le še v redkih družinah kot narodopisna posebnost.

Po takem mišljenju so se zdele nacionalnim nestrpnostem iz uradnih in zasebnih krogov zahteve po kakem slovenskem šolniškem izpopolnjevalnem tečaju v Gorici ali celo v Špetru Slovenov kot nekaj sanjarskega, če ne celo izzivalnega. Za Trst še gre, v zamejno za seminarje za italijanske profesorje in učitelje v Istri, kjer predavajo šolski strokovnjaki iz Italije; nikakor pa ne za Gorico ali kje v slovensko-beneških krajih.

Danes pa je tudi ta led prebit, čeprav za tak tečaj v Gorici še ni vse urejeno kot bi moralo biti.

Seminar je šolska oblast vzela strogo šolsko in strokovno, kar je razumljivo, če pogledamo organizacijo podobnih izpopolnjevalnih tečajev na italijanskih šolah. Zato bo izostal tudi vsak zunanji okvir, ki bi podčrtal pomen tečaja v duhu kulturno sosednih izmenjav. In to se nam ne zdi prav.

Prav tako tudi ne, da bo služila za predavalno dvorano kletna telovadnica na nižji srednji šoli; izgovori so seveda tehničnega značaja. Morda je tudi čas ob koncu šolskega leta nekoliko manj primeren.

Vse to pa ne zmanjša pomembnosti seminarja in važnosti za izpopolnitev naših šolnikov.

Po določilih in sporazumih sta prosvetno ministrstvo in šolsko skrbništvo ukrenili, da bo tečaj trajal 16., 17. in 18. aprila pod vodstvom ravnatelja Mihaela Rožiča.

Ti dnevi bodo tudi pouka prosti, ker bodo imeli šolniki tudi po osem ur dnevne obveznosti pri predavanjih.

V četrtek, 16. t. m., bo predaval pedagoški svetovalec SRS profesor Sivec o metodi pouka slovenskega jezika. Prof. Čevc pa o razvoju slovenske likovne umetnosti. Didaktična ravnateljica iz Pierisa, Corsini - Armani pa bo učiteljem razlagala pouk italijanščine na slovenskih osnovnih šolah.

Naslednji dan bo profesorica Varl s pedagoške akademije v Mariboru govorila o modalni in slovnični zgradbi stavka. Učiteljem pa prof. Miro Lužnik iz Ljubljane o pouku matematike v osnovni šoli, prof. Milovan Kranjc pa o umetnostni vzgoji v osnovni šoli.

V soboto bo predavanje o Gradniku, Kosoletu in Prežihovemu Vorancu. Lužnik bo nadaljeval o pouku matematike. Pedagoški svetovalec prof. Stane Mihelič pa bo zaključil vrsto predavanj z razgovorom o slovenskih berilih za srednjo šolo.

OBČNI ZBOR

Goriški nabavna in prodajna zadruga vabi člane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo, 12. t. m., ob 9.30 v Šandrežu v prostorih nad Lutmanovo gostilno.

Pred bližnjimi volitvami

Na Goriškem se je začelo opazovati šele prav zadnje dni začetno volilno razpoloženje, pa še to samo v vodilnih strankarskih in strujarskih krogih, medtem ko se kaže med množico volivcev neka čudna brezbriznost.

Goriškemu pokrajinskemu in občinskemu svetu poteče mandatna doba šele 14. junija, toda upravne volitve bodo brez dvoma že 7. junija, kakor so napovedane povsod drugod.

Trideset dni pred volitvami pa morajo že biti predložene kandidatne liste.

Zato so strankarska tajništva že začela z volilnimi pripravami. Pri zadnjih volitvah 24 zastopnikov v goriški pokrajinski svet je nastopilo osem strank: krščanski demokrati (16 svetovavcev), komunisti (6), socialni demokrati (2), socialisti (2), socialproletarci (1), liberalci (1), slovenska demokratska zveza (1), misovci (1).

Pri letošnjih pokrajinskih volitvah utegnejo nastopiti kot deveta stranka še republikanci, ki so bili poprej povezani s socialnimi demokrati.

Pri občinskih volitvah, kjer je predpisan proporcionalni volilni sistem, se bodo potegovale za glasove vse zgoraj naštetе stranke.

V treh slovenskih občinah se bodo sredinsko leve stranke verjetno še bolj potegovale za slovenske glasove kot doslej.

Po drugi strani je pa važno tudi, kako se bodo dogovorile in odločile goriške slovenske politične struje in skupine.

Na svojem zadnjem zboru v prejšnjem tednu so pristaši goriške slovenske katoliške skupnosti preimenovali svojo skupino v Ljudsko gibanje. Pristop je načelno dovoljen vsem pripadnikom slovenske etnične skupine.

Vodstvo te skupine bo moralo urediti odnose s Slovensko demokratsko zvezo, ki je bila doslej politična predstavica tudi goriških slovenskih katoličanov in objektivni pogovori med vsemi slovenskimi političnimi skupinami bodo edini mogli privedi do enotnih slovenskih kandidatnih list za bližnje upravne volitve. V nasprotnem primeru se bodo mnogi slovenski glasovi zgubili.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Mladinska predstava „Sneguljčice“

Po predstavi zelo zanimivega Silonejevega »Ubogega kristjana« je nastala v našem poklicnem gledališču znova težava v realizaciji letošnjega repertoarja. Spet je bilo potrebno vrstni red spremeniti in prišla je, kot izhod, mladinska predstava Golieva »Sneguljčice«.

Mladinske predstave so zelo hvaležno delo. Vsako sezono smo mogli ugotoviti, da so mladinske predstave najbolj obiskane, še posebej zato, ker šole obisk sistematično organizirajo. Otroci in odrasla mladina z zanimanjem in simpatijo spremljajo igro in gotovo dajejo igravcem svojevrstno zadoščenje.

Ostaja problem, kakšna dela izbirati za mladino. Izkušnje kažejo, da je še vedno najhvalejnejša pravljica. Otrokova duša se pač tudi v tehniziranem veku ni spremenila. In tako je prišla ponovno na vrsto Golieva »Sneguljčica«, čeprav znana in že tolikokrat odigrana in pripovedovana. Menda ni to, da je znana, niti važno. Mladi gledavci pač pričakujejo tisti pravljčni svet, ki so si ga ustvarili v fantaziji, pričakujejo junake, o katerih so sanjali, ko so pravljico poslušali, nestrpní so ob napetih prizorih, zastal jim bo dih. Seveda je tudi vsebina važna, a zelo, zelo važna je predstava.

Zato bi se seveda motil tisti, ki bi mislil, da je za otroke in njihove spremljevalce vse dobro in prav. Tudi otroci so kritiki, čeprav svojevrstni. Tudi nje ne more in ne sme gledališče razočarati.

Gotovo vse to tudi režiser in igravci vedo. Jožko Lukeš, ki je tudi letos režiral mladinsko predstavo, je vložil v svoje delo veliko truda in napora. Pripravljaj je prizore in celotno predstavo kot vedno, s tankim posluhom za otroški svet. Pri tem so mu pomagali igravci, v kolikor je imel pri zasedbi vlog bolj ali manj srečno roko. Verjetno ga je čas prehitel in ni mogel izdelati do podrobnosti predstave, ker se je pri premieri čutila marsikje negotovost in nedodelanost.

Glavno vlogo Sneguljčice je igrala kot gost Marija Jelačinova. Videli smo že več Sneguljk in ni lahko biti vedno nova Sneguljka, vedno boljša od prejšnjih. Jelačinova ima marsikatero odliko za ta lik, kljub temu, da morda le preveč igra za dvorano, da preveč pažnje posveča besedilu in nasmejano pojoči besedi. Premalo pa se vživlja v svojo vlogo in je zato premalo prepričljiva in zato tudi ne najde tistega spontanega sočutja z mladimi gledavci, kot ga mora vedno najti ta lik. Rekel bi, da je igra te Sneguljčice tehnično premišljena, toda ji manjka srčne toplote, ki ogreje in prevzame gledavca. Sneguljka se ne sme sama sebi smiliti, ampak morajo z njo in njeno usodo sočustvovati gle-

davci in zanjo trepetati. Lep je njen balet in tudi lepa njena dikcija.

Izredno plastično in živo pravljčno kraljico je zaigrala Zlata Rodoškova. V slogu pravljčnega maršala je izoblikoval simpatično podobo Rado Nakrst. Lovec Alojza Miliča je stvarjen, morda le premalo pravljčen. Livij Bogatec kot Vitez mladih gledavcev ni razočaral v svoji svetli obleki. Predstavo poživljata v lastnem igravskem slogu Frice in Frace Staneta Raztresena in Danila Turka. Pravljčen pojav je nastop Lidije Kozlovičeve kot Meglice in izviren učinek je dosegel režiser s Čarobnim ogledalom Leli Nakrstove. Poveljnik straže je Boris Cavazza. Med sedmimi škrti so bili v glavnem starejši igravci, ki so skušali ustvarjati svet, na katerega so mladi gledavci z zanimanjem čakali. V njihovem nastopu je najbolj učinkovito umivanje zob, drugače pa še niso povsem zlití v celoto. Posebno zadnji je morda malce preveč neboljen, vendar ne v smislu, kot ga zahteva pravljica. Verjetno je moral reži-

ser tako reševati zasedbo; pred leti je dosegel pri predstavi nekaj nepozabno lepih prizorov prav s škrti. Tokrat se je mnogo tiste pravljčne lepote izgubilo in so se zdeli prizori s škrti, ki so tako zelo lepi, nekam prisiljeni in premalo mladostni, delno narejeni. Verjetno so mlade gledavce prav škrti najbolj razočarali.

Poleg teh igravcev nastopa še vrsta igravcev. Posrečen je nastop malih dveh palčkov.

Pri premieri je bilo še mnogo negotovosti, ne samo v petju, ampak tudi sicer.

Pri reprizah pa tečejo predstave že bolj sigurno in mladi gledavci prihajajo na predstave in polnijo gledališče. Ta obisk je gotovo v zadoščenje režiserju in igravcem.

J. P.

— o —

BELIČIČ PRIPRAVLJA ZBIRKO NOVEL

Pesnik in pisatelj Vinko Beličič pripravlja za tisk knjigo svojih novel, ki jih je napisal v zadnjih letih. Knjigi bo dal naslov »Med mejniki«, po eni izmed novel, v kateri je prikazal značilno usodo slovenskega intelektualca na našem koščku zemlje na Tržaškem Krasu, usodo, ki se odvija med samimi mejniki.

V oceno smo prejeli:

Pastirček, mladinski list. Trst. April 1970 št. 7.

Antični bron v Jugoslaviji

V Ljubljani je že nekaj časa odprta razstava o antičnem bronu v Jugoslaviji. Z njo je Ljubljana dobila nov razstaveni prostor, imenovan Arkade, v samostanu poleg uršulinske cerkve. Razstavo so pripravili strokovnjaki beograjskega Narodnega muzeja, ki pravkar slavi 125-letnico svojega obstoja in delovanja.

Na razstavi je predstavljenih kreko 400 umetnostnih in umetnoobrtnih izdelkov iz vse Jugoslavije, ki po svojem nastanku segajo od 7. stol. pred Kr. do poznoantične in zgodnjersrednjeveške dobe. Razstavljeni predmeti so razporejeni po kronološkem redu in tako v prvi sobi lahko primerjamo halštatsko umetnost v Sloveniji s sočasno grško arhaično umetnostjo, zastopano s spomeniki iz Trebeništa v Makedoniji. V istem prostoru lahko občudujemo znamenito situlo iz Vač, različne čelade, oklepe, pasne sponse itd. Izreden primer je bogato figuralno okrašen krater (posebna oblika posode) iz Trebeništa, o katerem trdijo, da je v njem »grško arhaično oblikovanje brona doseglo svoj višek in najbolj čisti izraz«. S prihodom Keltoev je halštatska Slovenija prenehala, v Pomurju, Povodarsju ter Dalmaciji pa je pričela nova helenistična umetnost.

V naslednjem oddelku so razstavljeni predmeti iz zgodnjerske dobe; za to umetnost je značilno, da imajo predmeti iz alp-

skih predelov in iz Dalmacije enoten značaj. Razlog temu je prihod Rimljanov in v zvezi s tem tudi njihova politična, gospodarska, kulturna in duhovna prevlada. Med ilirsko-keltsko prebivalstvo je prodrli predvsem italjski okus.

Za Slovenijo je v 1. stol. po Kr. značilna visoka stopnja razvoja klesarske umetnosti (spomnimo se samo na Sempeter v Savinjski dolini). V tej dobi so na današnjem slovenskem ozemlju nastali tudi najbolj značilni primeri bronastih predmetov, tako na primer znamenita soha Emonca iz Ljubljane. Naravni razvoj te umetnosti s središčem v Celju in Ptuj je v drugi polovici 2. stol. po Kr. prekinil vdor Kvadov in Markomanov ter si od tega ni več opomogla. Drugačen je bil razvoj v Dalmaciji in Srbiji, ki se je neprekinjeno nadaljeval do zgodnjega srednjega veka.

Rimska doba pozna poleg velikih plastik predvsem drobne kipe in statuete, ki številčno prevladujejo. Gre zlasti za upodobitev božanstev, mitoloških živali ipd. Iz tega časa je zelo zanimiva rekonstrukcija rimskega voza iz Poljanca pri Varaždinu. Umetnostni višek poznoantične dobe predstavlja prav gotovo domnevni portret bizantinske cesarice Teodore iz 6. stol., ki so ga odkrili pred nekaj leti v bližini Niša. Monumentalni izraz njenega obraza je v nasprotju s podrobnim oblikovanjem okrasa na glavi. Dr. Petru je o tem portretu zapisal: »Za tem bliščem zlata in dragega kamenja stoji praznina dobe preseljevanja narodov in zgodnjega srednjega veka, ko je treba s krvjo plačevati davek rojevanju novega sveta.«

Razstava o antičnem bronu v Jugoslaviji je vzbudila veliko zanimanje, saj so v prejšnjem tednu našli že pettisočega obiskovalca. Predmeti so dobro in premišljeno izbrani ter vzorno konservirani in prezentirani. Povprečen obiskovalec pa pogreša kratek tiskan vodič, saj si vsakdo ne more privoščiti obširnega kataloga, ki je tudi razmeroma drag.

M. V.

Smrt velikega norveškega pisatelja

Pred kratkim je umrl veliki norveški pisatelj Tarjei Vesaas. Doživel je triindevdeset let.

Tarjei Vesaas je bil iz kmečke družine in je ohranil vse življenje v svoji pojavi in v svojih delih nekaj kmečkega, nekaj duha po zemlji in naravi in mirno počasnost, ki je lastna samo kmečkim gospodarjem. Enako kot kmečke gospodarje ga je tudi odlikovala močna zavest odgovornosti do skupnosti. Kot pisatelj je pozno dozorel. Višek svojega pisateljskega ustvarjanja je dosegel šele v zadnjih dveh desetletjih, torej po petdesetem letu. To so zlasti

romani »Nočna straža«, »Pomladna noč«, »Ptice« in »Ledeni grad«. V svojem pisanju je bil hkrati realist in simbolist, kot mnogi drugi veliki nordijski pisatelji pred njim in v njegovem času. Zadnje njegovo delo je knjiga pesmi »Čoln zvečer«. Že naslovi njegovih knjig razodevajo, kako močno je bil povezan z naravo, hkrati pa s svetom okrog sebe, s svetom norveških kmetov in delavcev. V svojih romanih pa je rad posegal tudi po zgodovinskih snoveh in slikal usodne dogodke v zgodovini norveškega naroda.

Sodobno kmetijstvo

Kaj ne gre pri kmetijskih cenah?

Pogostokrat slišimo, da so kmetijski presežki Evropske Gospodarske Skupnosti rezultat zgrešene in obenem protekcionistične kmetijske politike. V podporo takim tezam navajajo nekateri razlike v cenah kmetijskih pridelkov držav EGS in tistih ostalega sveta.

Natančnejša analiza pa nam pokaže, da se problem presežkov omejuje na tri proizvode in sicer na surovo maslo, sladkor in mehko pšenico. Pridetek teh je za 3-6 odst. večji kot so potrebe. Za plačilo teh presežkov porabi EGS letno približno 2000 milijard lir, t.j. 70 odst. vseh sredstev, ki jih ima Evropski fond za orientacijo in jamstvo. Glede mehkega žita pa se pozablja, da vrsta žitaric, ki jih EGS uvažata, zdaleč prekaša delež mehkega žita. Nekaj podobnega bi lahko ugotovili za ostala dva presežka.

RESNICA GLEDE UVOZA KMETIJSKIH PRIDELKOV

Uvoz kmetijskih proizvodov je problem, na katerega mnogi, tudi v Italiji, pozabljajo. Italija npr. izvažata le vino in sadje, 25 odst. svojih potreb na kmetijskem sektorju pa krije z uvozom. Resnica pa je, da bi EGS brez težav lahko krila vse svoje potrebe, če ne bi uvažala po nižjih cenah kmetijske proizvode iz drugih dežel. Tega pa potrošniki znotraj držav EGS sploh ne čutijo, ampak druge gospodarske veje. EGS uvažata namreč vrsto kmetijskih proizvodov predvsem zato, da bi v zameno lahko izvažala svoje industrijske izdelke. Ne gre pa spregledati tudi dejstva, da EGS kupuje kmetijske pridelke po zelo nizki ceni, s čimer nekako kompenzira izdatke za subvencije in presežke.

CENE NA SETOVNEM TRŽIŠČU

Nekateri trdijo, da EGS proizvaja po previsokih cenah in da je predrago izvažati kmetijske presežke. In spet navajajo cene na svetovnem tržišču.

Treba pa je zdaj pojasniti, kaj je svetovno tržišče in kaj pomenijo svetovne cene. Države izvoznice plačujejo za izvoz kmetijskih pridelkov premije, kar pomeni, da njihove cene niso realne in da zveze s cenami v razvitejših državah EGS na tej ravni sploh ne more biti. Dejansko se takih nerealnih

cen poslužuje svetovno tržišče in kaos je tako popoln. Tako se mora kmetijstvo v razvitejših državah braniti s prelevmani, kontingentiranjem in roki. Sicer so žrtve tega sistema tudi države izvoznice same, saj z denarjem, ki ga dobijo za svoje pridelke, nikoli ne bi mogle kupiti teh istih pridelkov. To se sliši čudno, a res je tako. Tisti, ki imajo korist od takšnih razmer, so bogate države, ki raje kupujejo kmetijske pridelke, ki jih sicer same pridelujejo, na svetovnem tržišču. To je politika, ki gre na račun kmetijstva. Z uvozom kmetijskih pridelkov si EGS omogoča prodajo svojih industrijskih izdelkov in drugih storitev. Preden govorimo o strahotnem protekcionizmu in škodljivih presežkih, bi morali spregovoriti o anarhiji na svetovnem tržišču, od katere nima kmetijstvo nobenih koristi.

MODA: Po dežju pride sonce — po mini pride na vrsto maxi. Da pa bo vsem okusom ustrezno imamo na razpolago še odtence midi, visoki midi, nizki midi in pa tradicionalno dolžino nekaj nad kolenom. To bi bile na kratko težnje letošnje mode, ki pa bodo po tehtnih predvidevanjih prevladovale tudi prihodnje leto, saj se tekstilna industrija po suhih letinah, ko je vladala pretežno mini-moda ne more postaviti na noge v eni sami sezoni, pa tudi nam je treba dati nekaj časa, da se vsaj nekoliko privadimo novostim.

Mnenja modnih ustvarjalcev, potrošnikov, opazovalcev in ženskega sveta so glede dolžine kril zelo deljena, in kot je rekel neki neapeljski modni ustvarjalec, je »sedanji trenutek zelo težek in negotov«.

Če pogledamo težnje, ki prevladujejo pri trenutnih nakupih v Italiji, od juga proti severu, dobimo naslednjo sliko: na jugu gredo simpatije kratkim krilom in velika večina žensk, ki hočejo biti elegantno oblečene, optira za to rešitev. V Rimu je situacija bolj nejasna. Samo del odjemalk je za midi dolžino, to je do sredino bodla, vendar kupujejo pretežno plašče te dolžine; nekaj simpatij gre tudi maxi modelom, v glavnem pa so ženske še za krila nekaj nad kolenom.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

V soboto, 11. t. m., ob 16. uri (razprodano)

v nedeljo, 12. t. m., ob 16. uri.

v ponedeljek, 13. t. m., ob 11. uri (razprodano)

v torek, 14. t. m., ob 16. uri (razprodano)

PAVEL GOLIA

SNUGULJČICA

mladinska igra v osmih slikah

—U—

GOSTOVANJE PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA IZ NOVE GORICE

V nedeljo, 12. t. m., ob 20. uri - v STANDREŽU

(Župnijska dvorana)

v sredo, 15. t. m., ob 20.30 uri - v ŠTEVERJANU

(Župnijska dvorana)

v četrtek, 16. t. m., ob 20.30 uri - na OPČINAH

(Prosvetni dom)

v petek, 17. t. m., ob 21. uri - v BAZOVICI

(Kinodvorana)

A. T. LINHART

TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI

Ena komedija v petih aktih in dveh delih

ŽENA IN DOM

Čisto drugačno pa je stanje v Milanu in v severnem delu države sploh. Tu prevladujeta midi in maxi, tako za mlade odjemalce kot za starejše; angleški stil je doživel pravi »boom«.

Kaj pa pri nas v Trstu? Modne težnje — morda bi bilo bolje reči modne muhe — nas ošvrknejo bolj lahno, hvalabogu, pa vendar ženska ne bi bila ženska, če se ne bi pustila zapeljati kaki posebno bistri novosti. Na srečo prevladujeta v Trstu zdrava pamet in presoja in je večina ostala pri tisti dolžini oblek, ki je menda »optimum« kar se tiče praktičnosti in estetike, to je nekaj nad kolenom, in ki, tako lahko mirne duše pritrdi vsakdo, pristoja skoro vsaki ženski, naj bo mlada ali starejša. Seveda pa vidimo po cestah tudi dekleta v midi ali maxi plaščih, včasih prijetna na pogled, včasih manj, vsekakor pa je to v glavnem mladi rod, ki ljubi novosti in ki daje skupnosti barvitost in raznolikost. »Variatio delectat« — kot pravi latinski rek.

Iz kratke ankete, med enajstimi Tržanami različne starosti, spola in izobrazbe je prišla na dan tale slika mnenj, kar se tiče dolžine ženskega krila mini krilo, da se razumemo — 10 do 15 cm nad kolenom, je vsekakor zmagalo: osem jih je bilo za, dva sta dodala opombo: samo za mlada dekleta in za nekatere priložnosti, eden pa je mini ovrigel, češ da je preživel.

Osem anketiranih je bilo odločno proti midi, dva ga tolerirata za kake posebne priložnosti in za posebne tipe žensk, eden ga je pa označil za aktualnega in elegantnega. Kar se tiče maxi modelov, to je do tal, jih je bilo šest odločno proti, štiri maxi tolerira za nekatere priložnosti, in še tu le, če je ženska vitka in če ga zna nositi, eden pa je bil za mixi, to je za kombinacijo maxi-plašča z mini-krilom. Kar pa se tiče hlač, ki tudi dobivajo vedno večjo težnjo v ženski garderobi, so se anketiranci takole izrekli: šest jih je bilo za hlače vseh krojev, torej tako športnega klasičnega kroja, kot elegantnega za popoldan in večer. Trije so dali svoj pristanek hlačam le kot športnemu oblačilu, dva pa sta bila odločno proti temu, da bi ženska nosila hlače.

Martina

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

ODBOJKA

Odlična igra Krasa

Moštvo zgoniškega Krasa se čvrsto približuje C ligi. Preteklo nedeljo so Kraševci gladko odpravili zelo nevarno ekipo CSI iz Vidma s 3:0 (7, 11, 14) in to na tujih tleh. S to zmago so Kraševci sami na čelu lestvice D lige in imajo velike možnosti za napredovanje v višjo ligo.

Presenetljiva zmaga Zarje nad Borom

Letošnje žensko prvenstvo B lige nam v vsakem kolu nudi nova presenečenja. Preteklo soboto je za največje iznenadenje poskrbela Zarja, ki je v dolgi in razburilji tekmi premagala Borovke.

Mlade Bazovke so gladko klonile v prvih dveh setih in vse je izgledalo, da bo imel Bor lahko delo. V tretjem setu pa so Bazovke začele igrati znatno bolje, z veliko borbenostjo in

predanostjo. Nasprotno so Borovke popustile, igrale slabo in nepovezano in zmaga je zasluženo pripadla Zarji. Končni rezultat: Zarja - Bor 3:2 (-5, -12, 13, 13).

Borovi mladinci deželni prvaki

Mladi Borovi odbojkarji so si z lepo igro brez posebnih težav prisvojili naslov deželnih prvakov. V finalu so zapovrstjo premagali moštva Pordenone iz Pordenona, Kennedy iz Vidma in slovensko moštvo Olympio iz Gorice, ne da bi izgubili niti en set. Najboljši v Borovih vrstah je bil državni reprezentant Klavdij Veljak. Gorika Olympia je zasedla častno tretje mesto.

ŠAH

Rudež zmagovalec

Na šahovskem turnirju v Dragi za pokal restavracije Mario je zmagal znani slovenski šahist Pino Rudež.

RADIO TRST A

F.J. * 28

S M R T

V POMLADI

• NEDELJA, 12. aprila, ob 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Bach: Toccata za čembalo; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Mark Twain »Tom, mali detektiv«; 11.45 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Na božna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 V. Cajoli: »Štiri redovnice pod obtožbo«; Drama v 3 dej; 16.50 Revija orkestrorov; 17.30 Pri naših pevskih zborih; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Jazz; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Melodije iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklorne ljudske pesmi, pripravlja Grudnova; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.25 Zabavna glasba.

• PONEDELJEK, 13. aprila, ob 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za srednje šole); 12.10 Kalanova »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin - (17.35) Jež: Italijanščina po radiu; (17.55 cca) Misli in nazori; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za srednje šole); 18.50 Zbor S.A.I.C.I. iz Torviscoe; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.20 Zbrane melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 Tito Maniaco: »Zgodba o slikarju, belem zmaju in biseru«; 21.25 Romantične melodije; 21.45 Slovenski solisti. Basist Jože Stabej, pri klavirju Lipovšek. Arije elizabetinskih skladateljev; 22.05 Zabavna glasba.

• TOREK, 14. aprila, ob 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Bednarik »Pratika«; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinisti ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 18.45 Pourcelov orkester; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Humor v slovenski literaturi (2) »Janez Trdina«, pripravi Jevnikar; 19.25 Mojstri kalifornijskega swinga; 19.45 Moški zbor »Vinko Vodopivec« vodi Nanut; 20.00 Šport; 20.35 Mascagni »Mali Marat«, opera v 3 dej; 23.00 Zabavna glasba.

• SREDA, 15. aprila, ob 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Liki iz naše preteklosti »Ema Starčeva«, pripr. Lukeš; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: sodobne popevke - (17.35) Jež: Italijanščina po radiu; (17.55) Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.50 Koncertisti naše dežele. Pianistka Neva Merlak - Corrado. Bach: Toccata v e molu; Chopin: Balada v g molu; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Ljudske pravljice in povedke, pripravlja Grudnova; 19.40 Jazz; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.10) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 16. aprila, ob 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Theuerschuh »Družinski obzorik«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - (17.35) Jevnikar »Slovenščina na Slovence«; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Umetniki in občinstvo, pripravlja Pertot; 19.10 »Pisani balončki«; 19.40 Motivi, ki vam ugaajo; 20.00 Šport; 20.35 Finn Björnseth »Besede za dva glasova«; Radijska drama; 21.20 Plesna glasba; 21.50 Skladbe davnih dob. Le La Halle; 13 rondojev; 22.05 Zabavna glasba.

• PETEK, 17. aprila, ob 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Pravni položaj žene v Italiji; Manlio Bellomo (7) »Leta krize civilnega zakonika med letoma 1865 in 1942«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri - (17.35) Jež: Italijanščina po radiu; (17.55) Ne vse, toda o vsem; 18.30 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.50 Sodobni ital. skladatelji; 19.10 W. Cesarini Sforza: Pravo in krivo - o razvoju moralnih in pravnih pojmov - 3. oddaja; 19.25 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.35 Delo in gospodarstvo; 20.50 Koncert operne glasbe 22.05 Zabavna glasba.

• SOBOTA, 18. aprila, ob 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Karakteri-

Tako so prehodili nekaj sto metrov, onidve spredaj in on kakih deset metrov zadaj. Sneg je dušil njegove korake, toda čez čas sta se vendar začeli ozirati. Začutili sta ga za seboj. Pospešili sta korak. Ceste so bile skoraj samotne, ulične luči so motno žarele v gostem plesu snežink, na kandelabrih so čepele visoke bele kučme.

Zavili sta po Selenburgovi cesti in nato preko Kongresnega trga. Kljub visokemu snegu, ki ni bil povsod odkidan in dodobra shojen, sta naglo hodili, tako da je moral tudi sam hiteti, če ju ni hotel izgubiti izpred oči. Ves čas je slišal njun pogovor, ki ga je pretrgal tu pa tam žuboreč dekliski smeh, čeprav ni mogel razločiti pomena njunih besed. Majda je bila nekoliko večja od drugega dekleta, oblečena je bila v sinji plašč in kapuco na glavi je imela obrobjeno z belim krznom. Ona druga je bila oblečena v plašč drap barve, vendar mu je to komaj prišlo v zavest, ker je gledal ves čas samo Majdo.

Ko so prišli na stranske ceste, ki peljejo proti Mirju, je pospešil korak, v strahu, da se ne izgubi v kakšno stransko ulico in utoneta v temi ali v kakšno vežo, tako da spet ne bi vedel, kje naj išče Majdo. Tedaj sta zaslišali njegove stopinje za seboj ali pa sta se kako drugače zavedli, da ju zasleduje. Večkrat sta se ozrli in pospešili korak. Tudi njun pogovor in smeh sta postala tišja. Tedaj mu je prišlo na misel, da ga je najbrže polomil, ker se jima ni prej približal in se dal Majdi spoznati. Zdaj, na samotnejši cesti, se ga bosta bali. Morda bosta celo zbežali pred njim, saj bi si lahko mislili, da je kak tip, ki ju hoče nadlegovati. Ob misli na to mu je postalo kar vroče. Pograbila ga je jeza na lastno plahost. Spomnil se je pripovedovanja raznih drugih študentov in celo nekdanjih bogoslovnih kolegov, ki so se hvalili, kako neprisiljeno in uspešno znajo nagovoriti dekleta in skleniti poznanstvo z njimi. On pa se boji približati celo Majdi, s katero sta vendar že znana. Saj gotovo še ni pozabila poletnega doživlja na Uršlji gori.

Moram zbrati dovolj poguma, da se jima približam in nagovorim Majdo. Moram, moram, si je prigovarjal, toda noge ga nekako niso hotele ubogati. Bil je kot ohromljen.

To je vendar smešno. Zelo klavirno vlogo igraš, presneti butec! Strahopetnež! Mevža! je v mislih zmerjal sam sebe. Onidve pa sta najbrže opazili, da njun zasledovalec ni preveč pogumen in se ne upa približati, zato sta začeli spet klepetati in se smejeti. Čez čas sta sami upočasnili hojo, kakor da ga izzivata. Verjetno sta se čutili pogumni, ker sta bili dve. Ali

stični ansambli; 12.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 Operetne melodije; 16.30 I. Pregelj »Otroci sonca«. Dramatiziral Peterlin. Tretji del. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu; 16.50 Orkestri in zbori; 17.20 Dialog; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta - (17.45) Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu; (18.00) Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane, vodi Bučar; 18.50 The Charleston Hot Peppers; 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Št. Lenartu; 19.40 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 S čitalniških odrov: Anton Klodič »Novi svet«. Dramatiziral Mahnič. Radijski oder, režira Peterlin; 21.40 Vabilo na ples; 22.40 Zabavna glasba.

pa že blizu doma — ga je zaskrbelo. Zdaj mu ni preostalo drugega, kakor da ju dohiti, če se noče osmešiti. Pomislil je, kaj naj reče, ko bo prispel do njiju, s čim naj opraviči svoje zasledovanje. Moral bi najti kak primeren izgovor, kakšno simpatično, vedro frazo, da ju ne bi vznemiril in naletel na neprijazen odgovor ali na trmast molk. Toda prav zdaj je imel glavo prazno kakor še nikoli. Najrajši bi se bil vsekal s pestjo po kelbi, kot so govorili kmetje v njegovem kraju. Toda tudi to bi ne pomagalo. In ne da bi vedel, kaj naj reče, se jima je približal. Ko je bil vstric, sta se umaknili nekoliko ob stran, da bi mogel po gazi mimo, morda tudi nekoliko v strahu. On pa je obstal, ko je bil korak pred njima, se obrnil in pogledal Majdi v obraz. Bilo je prav pod ulično svetilko.

»Dober večer!« je dejal. »Ali me še poznate?«

Samo za hip ji je spreletela obraz začudenost, nato pa je vsa zardela. Videl je po njenem, še vedno nekoliko presenečenem izrazu, da se ga spominja, da pa se morda v hipu ne more spomniti, kje ga je bila spoznala.

»Srečali smo se na Uršlji gori,« je rekel. Ni upal reči: srečala sva se.

Morda je občutila iz njegovih besed to plaho obzirnost, in to jo je na mah pomirilo. Videl je, kako ji je preletel obraz smehljaj, prepoznal je značilni igrivi izraz njenih ustnic in iz oči ji je nenadno zasijala neka poredna prijaznost, ki mu je bila tudi neizbrisno vtisnjena v dušo. Predela je dežnik iz desnice v levico in mu z ljubko kretnjo, ki je bila hkrati dekliska in damska, ponudila roko v plavi usnjeni rokavici.

»Oprostite, da vam jo dam kar v rokavici,« je rekla.

»Nič zato!«

Hotel bi bil reči nekaj drugega, hotel bi ji bil pokazati, kako je vesel, kako je srečen, da končno drži njeno roko v svoji roki, toda besede mu niso hotele z jezika; a tudi če bi bil mogel, bi jih ne bil izrekel. Nikoli mu ni bilo lahko povedati tistega, kar je najmočnejše in najgloblje občutil v sebi.

Za hip sta molčala, v rahli zadregi. Potem je okrenila glavo k prijateljici, ki je stala zraven.

»To je moja kolegica Vanda,« je rekla. Predstavili so se.

»Ali vaju lahko malo pospremim?« je vprašal.

»Lahko. A midve sva že skoraj doma.«

»Stanujeta tu blizu?«

»Ja.«

Zdaj vsaj vem, kje stanuje, da je ne bom več tako obupno iskal po vsej Ljubljani, je pomislil.

(dalje)

VLAGANJE PROŠENJ ZA ZRELOSTNI IZPIT

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja »France Prešeren« obvešča, da dne 15. aprila t.l. zapade rok za vložitev prošenj za pripustitev k zrelostnemu izpitu. Pojasnila daje tajništvo šole.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« - Trst